

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Negyed évre 1 frt. 50 kr.
Egyenlő részletekben: 15 krajczár.

Előfizetési csempén a kiadóhivatalnál lehet
B.-Gyarmaton.

Kiadványi pénsek, reklamációk és hír-
désesek a kiadóhoz intézendők.

NÓGRÁDI LAPOK

és HONTI HÍRADÓ.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

A lap szellemi részére a a szívtörő
vonatkozó minden közlemények a szer-
kesztőséghez küldendők.

Hirdetések díja: 50 székely "petitior"
5 kr. — Nagyobb és többnapos hirdet-
ések jutányosan szerkesztendők.

Bélyeg minden kiadványánál 30 kr.

Hírlítár garmond sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„Nógrádi Lapok“

1887-ik évfolyamára.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt.
Fél évre 3 frt.
Egynegyedre 1 „ 50 kr.
Egy hónapra „ 50 kr.

Az előfizetési pénzek egyetűl a kiadóhoz csi
mezzo, — legcélszerűbben postautalványval —
a nyomtatandó példányok a pontos szerkesztés tekni-
tétéből, mielőbb beküldendők.

Kék László,
kiadó s lapfajtájados.

Horváth Danó,
fel. szerk.

Bizalom hanyatlása.

A ki társadalmi életünk fokozatos fejlő-
dését érdeklődő, élénk figyelemmel kíséri, látja
azon szomorú tapasztalatot, hogy pár évtized-
del ezelőtt mily alapon feküdt a bizalom és
mily ingadozó tarthatlan állapotban van ma,
pedig azon időben az urbéri jogok, a jobbágy
és földes úr közti jogviszony 'ehető távolság-
ban tartotta az embert az emberhez.

Holott az ember szellemi fejlődése már
szoirintem megkövetelhetné azt, hogy a szét-
ágazó elemeket inkább összecsatolnák, egy lánc-
czá alakítani mint szétzaggatni kellene.

Félek hogy az ember szellemi iránya egő-
szen más utat vett mint a melyre isteni ere-
deténél fogva hivatva van, mely semmiféle
körülmények közt nem szülheti meg azon val-
lás erkölcsi alapelveit, hogy legyen „Egy akol
és egy pásztor.“

Látjuk az életben, hogy apa gyermekével
és megfordítva, barát barátjával, kártársak
kártársakkal, államok államokkal, felekezetek
felekezetekkel, mintha a mozgósítás pilanatnyi

elhatározását várva, mindenki egy döntő vég-
zetes csatára készül, pedig úgy a szellemi
mint a materialis csaták töves uton haladva
csak sirhalmokat adhatnak, melyek lassú ki-
mulásunk jósló halmái és épen a halál eset
az, hol a gondolat megszűnik és a nemes ér-
zelmek fogékonyasága elveszti hatását.

Sokkal inkább kellene adatürekünk és
viasszavarásolnunk azt a jó régi tulajdost, el-
fogadva halhatatlan kultónk imáját: A „nagy
világban e kívül, nincsen számodra hely, áld-
jon vagy verjen sors keze, itt élnek halnod
kell.“

Hazánk történetét ismerők, tudják azt,
hogy ha volt szükség az együttes összetartásra,
ugy ma éljük a legégetőbb szükségek egyikét,
hogy magyar és magyar közt meglegyen a
valódi testvérszerülés szent eszméje valósulva.

Mintegy halljuk a titkos hangokat, hall-
juk az csatálás, gunyolódás majd az irigység
szavát mely nagy szavakban kürtöli elmar-
dottságunk és hibáinkat, és vannak kik irigy
szemmel nézik szellemi haladásunkat mind a
művészet és kereskedelem terén.

Gróf Andrássy Gyulánk e nagy politikus
mondja, hogy a politikában nem lehet bizalom,
mert a bizalom gyengeséget árul el.

A magyar ember pedig politizál a nem-
zeti kaszinóban, politizál a salóban, politizál
a patikában, politizál a kovácsműhelyben, po-
litizál a falusi kocsmában, politizál ma: pap-
kat-na, tisztviselő, kereskedő, mesterember,
földműves, politizálunk tehát mindnyájan.

En tehát csak ma jöttem rá, hogy gróf
Andrássyunk politikai kitéje mennyire el van
terjedve, tehát azért nincs bizalom a magyar
és magyar között mert a bizalom gyengesé-
get árul el.

Pedig közös betegség, mert adósságunk,
telekkönyvi berovatolásunk szeretjük palás-
tolni.

Legyen a politikában bizalmatlanság, mely
a különböző nemzetek közti szellemi verseny,
képzelje magát mindenki nagyobbak a má-
siknál, adja az erőset, ne ismerje el gyenge-
ségét egyik sem.

De mi magyarok a közéletben ne köves-
sük a magas politikai elvek harcosait, ma-
gunkban törekedjünk erőre szorgalom és ta-
karékosság által, mely megteremti a szellemi
és vagyoni gyarapodást.

A különböző társulatok nem azért ala-
kultak, hogy szétforgácsolják a bizalmat, ha-
nem inkább az önségely eszméje által minél
közelpbb hozni az embert az emberhez.

Az a jó vendégzeretet, szívélvesség mely
az ósidőben mintegy kiváló tulajdona volt a
magyarnak, lassankint ritka, vendég kezd lenni
és helyébe idegen szokások, sajátaságok lopód-
nak be a magyar ház kedélyébe.

A mai korban a barát kezd hasonló lenni
a tolvaj méhhez, mely, mig van méz a kap-
tárban fölkeres, de mihelyt az kifogyott ide-
gen tájat keres.

De ha már külsőnköt változtatjuk is, de
természetünket változtatni nem szabad, mert
ennek változtatása megszünteti bennünk a
magyart.

Legyünk tehát egymás iránt valódi biza-
lommal.

Ez a magyarnak ősi jellege.

Melyet elhagyni honfui bűn.

Pólya Lajos.

Az új évi cikkek.

A sz. káros újévi vezér és más cikkekben egész

TÁRCZA.

Ipolykossin.)*

E kis helyt született Ipolyi nagyváradi püspök.
Innen vette nevét; élte a gyermeki kort.
S mind a mit itt érzett, éasmélt, Apoll, szeretett volt:
Köszönetül bir most a magyar ősi haza.

A mandola gyuladásról.

(Altkalmi közlemény.)

A roccsoló toroklób (diphtheria) egyike a legve-
szelmedesebb betegségeknek; ez az alattomos ellenség
látszólag hirtelen lepi meg áldozatát. Mily végzetes le-
het épen a ragályos bajnál az elővigyázati és örvend-
szabályoknak elmulasztása, az idejéni gyógykezelés el-
hanyagolása! Nem ajánlhatjuk tehát eléggé a szülők-
nek, hogy rendszeren, főleg pedig rosszullet esetén viz-
sgálják meg a gyermekek torukát. Eleinte igen gyakran
nehezen megy a gyermekeket szájuk kinyitására bírai,
ez esetben nem marad más hátra, mint a fejszék és
karoknak erőszakos megfogása és az orrlukaknak be-
tartása mellett, azonnal egy kanállyal tolni a szájba,
mihelyest a gyermek azt lélekzavartól kinyi ja.

Ha azonban a szülők korán ráveszik gyermekük-
ket arra, hogy szájukat a vizsgálat megtehetőére ki-
nyissák akkor lassankint hozzá szoknak ahhoz. Köny-
nyű és gyakorlati mód a száj leglényegesebb részei-
nek felismerésére, abban áll, hogy az egyik kézzel
kanállal, a nyelvet előre és lefelé nyomjuk, a má-
sikkal pedig egy fényes evőkanállal át egy gyertyát,

melynek lángja a kanál mélyedésében van, a száj elé
tartjuk. Nagyobb gyermekek és felnőttek vizsgálatára
napvilágnál is végezhető, a midőn is a vizsgálandó az
ablaknak átellenében ül, és jobb oldalról szájába tekin-
tünk, hogy a világosság akadálytalanul hatolhasson a
szájüregbe. Kévsz gyakorlat után bárki is megtanulhatja
a nevezetesebb részek és azok lehető változásainak,
duzzadás, szűrés, sárgás foltok sat. megkülönbözteté-
sét, felismerését.

A száj vizsgálatánál leggyakrabban, öltik szembe
egy hátul, barátrányban leüggő, vitorla alakú vö-
rös képlet, a lágy szájpadlás, mely invitorlának is no-
vezetik, melynek közepén gömbölyded tekealaku rész
— a „csap“ — látható.

Az invitorla mindkét oldal felé két ívre oszlik,
melyek közt mindkét oldalt mirigyszerű képződmény
ugynevezett mandola van. Ha a két ívetlen túl tekin-
tünk, akkor a garat hátsó falát látjuk. Garatnak no-
vezetik az az úr, mely az orr hátsó része a száj és
gége által határoltatik, s a bázisigba vezet.

A mandolák gyuladása igen gyakori betegség a
gyermekeknek és a fiataloknak; a negyvenedik év
után már ritkábban fordul elő. E betegségnek főbb
jelensége a mandolák vörösége és dagadása, s több
kevesebb nyákos vagy gonyyszerű váladék, mely a man-
dolákon szűrés vagy sárgás fehé, gyakran pontoszerű
foltokban mutatkozik. Igen érekeny fájdalom a nye-
lésnél és olyan forma kellemetlen érzés, mintha vala-
mi szilárd idegen test lenne a szájban, még a folyé-
kony tápszereknek élvezetét is kinosná teszi, ezenkívül
önkéntelen nyelési inger is csatlakozik hozzá, úgy hogy
a betegség rendkívül fájdalmas.

A mandola gyuladásnak több fokát különböztetik
meg. A gyuladás nagyobb fokán lán, általános rosszul-
let, főfájás, hányás, étvágytalanság mutatkoznak, a
nyelv pedig vastagabb és van vörösvörös foltokból az al-
vás nyugtalan, a hang sájsátságosan meg van változva
és a beszéd megnehezítve, gyakran a nyakmirigyek is
jelentékenyen megdagadnak. Kezdetben legtöbbször

csak az egyik mandola dagad meg, nem ritkán azon-
ban áttérjed a betegség a tuloldali mandolára is és
súlyosabb esetekben a daganat oly terjedelmet érhet
el, hogy csak nem egymást éri a két mandola. Ehes
járul aztán légtési nehezég, köhögés és nagyfokú nyál
és nyákköpes, és a mandolák környéke a lágy száj-
padiv, a nyelvcsap megvörösznek és megdagadnak,
ugy, hogy a száj alig nyitható ki.

A mandola gyuladásnak leggyakoribb oka a meg-
bűtés, leginkább tavaszkor és őszszel hideg idő-
járásban fordul elő.

E betegség jóllehet, igen kellemetlen, azonban
ritkán veszélyes. Könnyebb esetekben a daganat és
fájdalom 3—4 nap múlva többnyire megszűnik, su-
gyosb gyuladások természetesen sokkal tovább tarta-
nak. Figyelembe veendő a bajnak gyakori ismétlődése,
visszatérése és az abból visszatérő állandó magna-
gyobbodása a mandoláknak. A nyaknak a megfázás-
töli órássa és lassankint edzése által kell megelőz-
niük a mandola gyuladásnak visszatérését.

A mandola gyuladás gyógykezelése a baj foká-
hoz képest igen különböző. Egészen könnyű esetekben
elegendő a nyugalom, egyenletes meleg, s a toroknak
langyos theával (szálya stb.) öblögtetése. Ha a lob és
fájdalom erős, akkor kis jégdaraboknak nyelése igen
jó hatású. Minthát azonban a nyelés rendszeren igen nagy
fájdalommal jár, ajánlatos, a jégdarabkákat, bátrabai-
tott fejjel, nyelés nélkül, a beteg mandolára csusztatni,
a hol aztán szétfolynak. Együttal még jégborogatás-
kat vagy pedig ugynevezett hydropathikus begöngyö-
léseket is alkalmazhatunk a nyakra. A régebben gyak-
ran megkísérelt bánytató szerek nem használhatók sem-
mit és a nagy kedveltségnek örvendő chlortavas kali
toroklóbégítővel csinján kell bízni, hogy, abból so-
kat ne nyeljen a gyermek, mert különben mérgezési
tüneteket okozhat. Nagy láznál és hőszertartó jelen-
tékeny nyákelválasztásnál megfelelő gyógyszernek és
beecselelés szűkegének, gonyképződés esetén a man-
dolákban, annak késelli kibocátása van javulva. Ma-
radandó jelentékeny megdagadás esetén a man-
doláknak, a gyakori visszatérés ellen legtöbbször csak
is azoknak kimetszése az egyedüli mentő mód.

*) Felirásit javaslat az Ipolyi-féle emléktáblára, melyet
hogy valamán hivatoztak — a t. szerkesztő úr szives engedé-
lémél — a lapokban folytatassanak, kívánságunk tartja — a be-
küldő.

sorát olvasnunk a visszapihlantásoknak és elmékedéseknek társadalmi és politikai helyzetünk felett.

Nagyon természetesen találjuk, hogy ilyenkor leginkább van alkalmunk ballani pessimisták hangokat, melyek az elmúlt év mérleget olyan silányan tüntetik fel, hogy semmi biztató jeleket sem tudnak felmutatni még a jövőre nézve sem.

Mi sem könnyebb, mint ilyen pessimisták fel-fogása cikkekkel beállani a kétségbeesés táborába. Nem kell egyéb hozzá, mint egy kis rövidlátás vagy egy kis ügyesség kidomborítani és élesen kitüntetni azt, a mi hiányzik és kicsinyelni olyan kétség-telen vívmányokat, melyek társadalmunk haladásának biztos támaszai.

Semmi kétség, hogy az ilyen visszapihlantások irói ennek leggyakrabban a „laudatores temporis acti” hibába és ezek szoktak dythyrabokat és hihetetlen meseiket írni a régi jó időről.

Elismerjük, hogy az emberi természet van kedvezőbb szívekben látni a múltat és a jövőt a jelen nyújtotta előnyöket; de azt már nem szabad elfelejtünk, ha az emberi természet gyarlósága fáj és a múlt egyes jelenségeiből ítélve következtetést vonnak az egész korra csak azért, hogy az újabb kor szabad elvű institúcióinak kétségbeesés előnyét kicsinyítsék.

Igy jött divatba újabb magasztalás a középkor, az akkori idylli életet és ellentétbe helyezni az- zal korunkkal, melyben a létet való küzdelem szintén nagy terheket ró az emberek vállára.

De ha összehasonlítjuk amaz előnyöket, melyek- ben a mai társadalom embere részre, ha megérzük, az érem másik oldalát és azt vizsgáljuk, hogy a kö- zépkorának privilegiumokon alapuló társadalmi mit nyújtott az egyeseknek, midőn a többieknek nem volt szabad akarata és az egyesek többségük nem érve- nyeshetők a társadalomban, hanem csupán az egy- házban, mely akkor uralmat nemcsak a vallási viszo- nyokra, hanem az egyének külső cselekvéseire is ki- terjesztette: akkor nem fogunk beállani a múlt idők dicőitől kezdve, hanem arra fogunk törekedni, hogy a meglevő alapon tovább fejlődünk politikai és társadalmi tekintetben.

Erőbődnünk, ismerődnünk kell. Persze a fejlődés lassan megy, a mely természetesen jelenséget sokan há- ramaradásnak tekintik. Elfelejtjük azt az óriási hala- dást, melyet városaink kezdve az ország fővárosától az utolsó pár évtized alatt tettek. Elfelejtjük, hogy ab- ban az időben, midőn Széchenyi „Por és ár” című röpiratában ostromolta a nemzet hátramaradottságát, a midőn „a legnagyobb magyar” publicistikai és társadalmi uton megkezdett lázas munkásságával európaivá akarta átalakítani a magyar társadalmat, senki „nem hitte, hogy néhány évtized múlva az legyen Budapest- ből, a mi most valóban.

Csak ha az akkori állapotokat összehasonlítjuk a mostani viszonyokkal, midőn a magyar államferőu tetterének és munkásságának ugy az államkormány- zat, mint a társadalmi tevékenység körül ezer alkalma és tere van és a midőn az egyesek tömörítésével és egyenlítésével olyan bámulatos eredményeket lehet el- érni: tudjuk igazán megbecsülni az újabb kor vívmá- nyait, melyek kiküzdésében nem is osztott a mai ge- neráció. A kézzhez juttatva ma már az újabb nemzedék nagyobb igényeket és követeléseket támaszt az állam ellen. Az államtól várjuk már ma oly intézkedések meg- tételét is, melyeket társadalmi uton kellene magunknak az egyeseknek megtenni.

De hogy a társadalom is a kellő tevékenységet kifejthesse, hogy igazán aktívok legyen: az szükség, hogy a politikai intézményeknek megfelelő, azaz demokratikus alapon átalakuljon, hogy a különböző társadalmi elemek összeharadásával a társadalmi actio hatalmas tényező legyen, mely nemzetünk haladását elősegíteni, siettetni fogja.

Elérjük ezt az egyes társadalmi osztályok mű- veltségi fokának emelésével, a midőn tudomány és for- dalom mind szélesebb köröket fog a kultúrának meg- nyerni.

S ha nem is érzék el rögtönösen a kulturális fej- lődés azon fokát, melyen más szerencsésebb körülmé- nyek közt élő nemzetek már is vannak, azt nem va- gyunk hajlandók hátramaradásnak tekinteni s — a helyett, hogy biggyünk a pessimistákhoz, beérjük a fokozatos, biztos haladással.

Vasut ügy.

A múlt két bétén semmiféle lendület nem történt a vasut ügyben. Igaz, hogy akkor voltak, a szent ün- nepek, s inkább a vallási meditációknak, mint az anyagi érdekeknek szolgált az emberi kebel. De most már a szent ünnepeknek vége van, a prózai köznapok melyek a megélhetés kérdéseivel és nagy munkájával foglalkoztatják az embert, egymásután haladnak és vi- szik az időt előre. Nekünk is előre kell mennünk, ha élni akarunk.

A vasut fontos ügye iránt fordítsuk ügyelmünket és ne vezetgesseük a drága időt. Nagyon sajnáljuk, hogy a vasúton osztály közeli érdekeltek nagy része a hallgatást most leginkább dolognak tartja, azon re- ménytelen gondolattal, hogy hisz az osztrák magyar államvaspálya társaság minden hozzájárulás nélkül ki- építi a ság gyarmati vonalat. Hisz ez nemis volna rossz okoskodás, ha igaz volna. Mi azonban majd nem biz- tos forrásból tudjuk, hogy a társulat meg nem indít addig semmiféle munkálatot, míg a kívánt hozzájárú- lási összeg javára nem biztosítottatik.

Az igenis megtörténhetik, hogy a tervezett vas- utat 5-6 év múlva kiépíti a társulat, de gondoljunk csak arra, hogy érdekeinkből minden évben százezer- ket koczátatunk, s begyűjtük látni, hogy nagy kár s indolencia tőlünk, hogy 40 ezer forint az első felhívá- sra nem akartunk aláírni. Hiszen ez oly bagatell összeg, mely szóba sem jöhet ily fontos vállalatnál.

Semberey Imre úr is visszaküldte az ívet követ- kező levélke kíséretében:

„Múltkor gróf Zichy Nándor urak hozam küldött alá- írási ívet van szerencsém vissza szolgáltatni. Hontemegye utolsó gyűlése — ugymond — 45000 forinttal rólta meg a megyei adószé- ket. Ugy, hogy ezen különbben is elég szegény megyében alá- írókra számítani nem lehet.” Tisztelettel stb. Semberey Imre m. k.

Semberey ur legalább visszaküldte az ívet, tehát látszik, hogy a régi gárdának egyik rendes tagja, de mit mondjunk ama partikularizmusra, a mely már egyes községekben is lábra kapott. A horvátok ugyan is nagy bílcson ösztözték és a helyett, hogy 8-10 frtocsát aláírtak volna, a következő nyilatkozatban fejezik ki baszias érzelmeiket:

Nyilatkozat!

„Mi alulírt Horvátország közönségi lakosok és földbirtokosok tekintetes Horrel Samu ur hercegei 1. k. földbirtokos által fel tettünk kérelmet arra, hogy méltóságos gróf Zichy Nándor ur ál- tal kibocsájtott, s az ipolyágh-bírói határozat ki vasuti utvo- nál létesítés érdekében alapító tagként legyünk be, az érdekel- tiségek illetve a küldött aláírás felbírásban a vasut kiépítéséhez anyagi segéllyel hozzá járjunk.

Mi alulírtak, mint az itt jelzett vasuti vonalban nem ér- dekeltek, s attól távolról válságnak földbirtokosok, ezenek kinyil- vántjuk, hogy ezen vasuti utvoval kiépített községhez hozzá nem járunk, nem pedig azért, mert az építendő vasuti utvoval sem személyünket, sem pedig elcsatolandó terményeinket, hazi szempontból nem érdekel, mert a létesítendő vasut vonal Bécs felé mint osztrák ország fővárosa felé gravitál s így a mi il- letve Bpest fővárosunk teljeseen mellőve van, ugy semmi mint elcsatolandó terményeinket érdekelnek, mert ha a vidékről barme- lyikünk Bpestre szállunk ki vasuton utazni, ugy soha sem fog- lonn B-Gyarmatra fátengelyen utazva B-Gyarmatról ipolyágh- nak felkerülő vasúton utazni Bpestre, hanem innen concentrá- landó helyre az aprszántói vasuti állomásra utazunk tegeyen. s onnan utazik vasuton Bpestre: ugy szinten elcsatolandó min- den néven nevezendő terményeinket sohasem fogjuk innen Bécs felé szállítani, hanem mindig a miplacunk Bpestre fogjuk azot- k elszállítani s így a mi vasuti állomásunk mindaddig meg a b-gyarmati-hatvani vasuti utvoval kiépítve nem lesz, mindig az aprszántói vasuti állomás lesz.

Ezek után meg kinyilvánítjuk azt, hogy a netán létesítendő B-Gyarmat-Hatvani vasuti utvoval kiépítéséhez annak helyje ha- sznosa érdekel hozzájárulni fogunk, sőt némely részünk aláírásá- val azt máris megkezdettük.

Kelt a. t. b. aláírva hársan.

Felkérjük a tisztelt ívtartókat ujából, hogy az alá- írási ívet már e héten beküldöni sziveskedjenek.

Uj évi üdvözlések.

A szokásos uj évi üdvözlések a vármegyei köz- ponti tisztikar részéről most is megtörténtek. A tisztikar, jan. 1 én reggel 9 órakor a megyeház ki- termetében gyűlt össze, s Tihanyi Ferencz megyei főjegyző vezetésével mellett teljes számban lépett be az alispán lakásába.

Tihanyi főjegyző a következő üdvözlő beszédet mondta el:

Nagyságos alispán ur!

Fogadj az új év alkalmából Nógrád vármegye központi tisz- tikarának legbensőbb tiszteletteljes szerencsekívánatait.

Midőn egy évvel lezárva az újra lépünk át önkénytelenül mindenki átgondolja a múltat s egy pillantást vet a jövőbe. E vármegye tisztikara midőn a múltba s benne munkásságára viz- szérkint, annak minden phásisában egy himnusz alakkal, alis- pánjával találkozik, ki a közigazgatás fontosságát mellett, legna- gyobb elfoglaltsága közepett mindig találta magát arra, hogy bölcs tanácsa és útmutatással bármelyikünknek is megsegítse legyen: az iranyunkban a múltba nézve tanúsított jóakarat-útfeladása- nak megáztatott fogadjon tisztelt alispán ur által köszöntését. Ha a jövőbe nézünk, sok munkát látunk magunk előtt, jó kedvet fo- gunk hozzá, bizalommal és reményünk van annak megfellelhetni, mert találjuk, hogy mint a múltban ugy ez évben is ugyanazon szellem, ugyanazon szeretett főnökünk lesz, ki biztos és ha kell erős kézzel fogja tisztikarát a nehézségekben át vezetni szabad- jon azon jóakaratot és szíveséget mellyel a múltban szerencsét- teltet a azon támogatást, melyben eddig részesített a jövőre nézve is kérem, s midőn végre kérjük, hogy újvi szerencsekívánataink- kal melyen tisztelt alispánunk önzajánlásnak is tulajdoni mel- lőzések, szívünk mélyéből kívánjuk, hogy Nagyságos Nógrád vármegye tisztikarának díszét és büszkeségét a Menedéknél Isten sokáig őrítse!

Az alispán megköszönte a tisztikar figyelmét és hatalmas beszédet intézte a tisztikarhoz kifejezve, hogy jelen anyagi viszonyok közt a tisztviselőnek csak a kötelesség teljesítésének érte és tudata nyújtat némi

nyújtat, de nem is bízta a tisztikar semmi jóval, sőt egyenesen kinyilvánította, amit nagyszabású alispáni közgyűlési jelentésében is hangsúlyozott, hogy a foly- tonosan növekvő munkasanyag feldolgozása a tisztikar megfeszített munkásságát és kétszeres szorgalmát kö- veteli, s így abból minden tisztviselő ez új évben is vegye ki a maga részét. Az alispán viszont, a tisztvi- selők családjaiknak is minden jót, meglegedést és bol- dogaságot kívánva, magát a tisztikar további bizalmába ajánlotta.

Üdvözlések történtek Tihanyi Ferencz főjegyző- nél, majd Pajor István árvaszéki előknél, az előbbi- nél Baintner Áron elő jegyző, az utóbbinál Török Sándor helyettes árvaszéki előknél mondtak hatalmas be- szédeket, végül a tisztikar egy része Homcsy József urnál is megjelent, s minden jót kívánt az öreg urnak az új év bajnaka.

A megyei tisztviselők nevében az alispán a főis- pánnak távirati uton fejezte ki jókívánatait, erre a főis- pán következőleg válaszolt:

„Külföldről megérkező vezsem alispán urnak és a megye tisztikarának engem rendkívül megtisztelő mo- leg újvi szerencsekívánatait. Az irántam tanúsított jó- indulatot és jó akaratot igyekezzek fogok kiemelni, magam pedig további jó indulatokba ajánlva Nógrád- megye szeretett alispánjának és tisztikarának a legbol- dogabb újvet kívánok.

A gácsi kisedővő karácsony estéje.

Ami óriási nagy mozgalom, mely a közmivelődés és haladás o rákon eszének megvalósítása érdekében országserzte megindult, hazánkban is rohamos lépek- kel siet azok győzelmét mielőbb megteremteni. He kell látunk, hogy a haladás lobogóját legelősebb ott dia- dalra emeli, hol a visszamaradás megrögzöttsége — csaknem a bűntudat a bűntudat való megátalkodottá- gával egyenlő makacsságot taquist, még azon esetben is, ha hosszas megfontolás után, annak jótékony ha- tástát be kell ismeri, pedig a megátalkodott ember- elhitetui azt, mit bűntudat egyáltalán nem akar, kitartó kúrdem után is alig vezet eredményre. He kell ismer- nünk tovább, hogy a közmivelődés és haladás minden országban csak akkor haladhat egyenes uton s bizto- sítthatja a faradalom sikerét, ha annak terjesztésére a kívánt eszközök megvannak, melyeket az édes anya- nyelv egyforma bírása kizárólag és a legnagyobb mér- tékben biztosít, mert egy sziv egy lelek alapítja meg az egyetértés megmozdítatlan alapkövét.

Súlyos körülmények között állítattok fel a „gácsi kisedővő” melynek neucak kezdeményezője de egye- dül megállapítója érdemes plébánosunk főtes. Micsal Zsigmond ur, kire nyit homlokával elmondhatjuk, hogy a közmivelődés érdekében annyit fáradozott, hogy Gács lakossága örök elismeréssel lett tekinteteltetve, pedig ha kezdeményezést tekintjük, valóban sajnos, hogy tel kell említenem anyai viszonyaitat kapott s mel- lőtlanságot szenvedett, hogy má ember lemondott volna a tisztán vállaira neveződő költség eszméről, nem, nemotte, meg akarta mutatni Gács város polgárságá- nak eszméje hasznos voltát, s épen ezért saját fillérein alkalmas helyiséget vásárolt, saját fillérein rendezte be saját fillérein tartja fen az óvónót, a kiszolgálót, szó- val mindent elkövet, hogy eszméje pártolára találjon, kétségtelen, hogy Stricker Eds gyárulajonos ur egye- boken kívül évi 100 forint járult eszméje megtestesíté- séhez, ki e tekintetben már másodízben sietett fillérei- vel a haladás zászlaja alá.

Az akként létesített óvó 1886. évi június hó 1-én áldásosli működését megkezdte, s hogy mily hasznos a mily nélkülözhetlen intézmény, ma beláthatja mindenki, ma mutatták meg az ártatlan kisedők 6 bavi játék között elcsajított ismeretüket, s ma láthatja be min- denki, hogy az embernek mily bajlama van a fejlőd-ésre, csak a szükséges eszközökkel: fejleszteni kell: Helyre a terebe a kisedők a legnagyobb rendben és csendben ültek helyeiken, eie a bava ama ma- gasztos gondolatú, ugyan kinek mit hoz a kis Jézus? Ömaguktól kérdezve, vajon voltam-e én rósz? vajon tanultam-e én szorgalmasan? vajon engedelmesske- tem-e szüleimnek? kiki elárulja arcán, mint vallatja maga magát, végre megkezdődött az óvónépe az ár- tatlanok ajkairól magyar ima hangzott, cendázott mindenki, hogy e szöveket tojták gyermekek, mely tiszta magyar nyelvben kértek a monoyi Atya segit- ségét, pedig az óvón kívül alig 2-3-at kivéve ismét a totyelv dadogásával érte meg magát, és ime itt magyarul imádkozik, magyarul beszél, magyarul éne- kel, mily meglepő minden az emberre nézve.

Ezek után feltárat elittünk a melléktetem ajtaja hol kiki ábitattal bámult a szép karácsonyfára s a kis Jézus ajándékaira mintegy válogatva benne, ugyan me- lyik legyen az óvó? Végre az óvó kiaszony, kinek türelmes fáradozásait a jelenlevők nevében is elis- merésmet fejezem ki méguyugtatta őket, a két árva kisedők uj öltönyöket, melyeket a főtes. Micsal Zsig- mond plébános és Wellibél Károly helybeli főrdész ár

voltak szivesek számukra kézzelírtai által adta, majd mindegyiknek külön külön osztotta ki a kis Jézus hasonmáját, melyek beszerzéséhez még Stricker Edéné is nagyra, a különösen, továbbá Szakall Antal főmunkabíró ur, Gróf Forgách-Sándor úr, s még többen járultak tőlükre. A mire aztán a hírdők hálát imát rebbogva, önelégült arccal távoztak haza, hogy megmutassák szülőknek, mit hozott a kis Jézus?

Ime Gáca város polgárságának be lett bizonyítva, hogy csak akarai kell s nem szabad cüggedni, sokra képes ember is, pedig ha tekintjük ama nagy költséget, melyet fizet. plébánosunk tett, valóban csodálatos, hogy mégis akadnak szülők, kik gyermekeik jövőjét félre téve, nem sietnek velük az óvóba, hogy a nemes intézmény hasznosságában részesülhessenek, de azt hiszem, hogy a mai példa unszóló erővel fog hatni a késedelmes szülőkre. Fogadják tehát fizetendő úr ósztint elismerésünket a bízék. A Mindenhatóban, ki fáradsáimait megfelelőleg jutalmazni fogja s bízék az a célra alakult egyetlemben melyek csezméjéről évről évre anyagilag pártolni fogják.

Honor István,
könyves.

Balassa-Gyarmat tapügyi viszonyainak ismertetése.

(Itta és felolvasa a nógárdmgyei tanítótársulatnak f. évi október 7-én Balassa-Gyarmaton tartott közgyűlésén Wagner István állami elemi iskola tanító.)

(Folytatás.)

A róm. kath. 6 osztályú zárdai leányiskola (Fü-
utca egykor, Szerény ház, jelenleg Simor primás tu-
lajdona) négy tanterem (ezekből 1 váro szobá 69
tanterem, asványok, modernebb padokkal, az Állami isk-
padjainak mintájára után) felszerelve, gazdaságban csak
elméletben, rajz nincs tanítva, egyes tantárgyakban
(III. oszt. természetrajz) tulterjeszkedés, a tan és be-
írásai díj 3 frt 30 kr, szegények fizetésétől mentek, sőt
néhányan tankönyveket kapnak, szorgalmi idő 10 hó,
szorda, szombat d. u. vasár s ünnepnap, szüret, muli
tanteremben a tanteremben a tanulók 34 százaléka sikerrel
nem végzett. Szaklap a „Néptanító Lapja” Tanító-
nok a paulai sz. Vinczéről nevezett szerzetesek u. n.
1880-tól Ambrosia főnökös (nem tanít), 1882-től Laka-
tos Emilia és Kubovits Bertta, 1885-től Zay Gottfrida,
1885-től Budabázy Imelda, bitoktatók 1885-től Stomm
Alajos gróf. A felügyeletet Farkas Mihály vadkörti al-
esperes gyakorolja. Költségeit Simor J. primás fedezi.

Az Állami el. 4 oszt. fü népmiskola (Magtár utca
Állami épület) négy tanterem előszobákkal (ezenkívül
iroda) 500 tanterem, s modern padokkal felszerelve az
iskolai könyvtár 661 kötet, szaklapjai: a „Néptanító
Lapja”, „Népevelők Lapja”, „Család és iskola”, „Nép-
tanító”, „Paeagogiai Szemle” s Hlavas Gyula gond-
nok adományából a „Természettudományi Közlöny”,
segélyalapja (1000 frton felül) a mult tanévben már
felruházta által igénybe vére, isk. tak. pénzár, az orsz.
tanító árnyház javára perszeleket, tan és beiratási díj
3 frt 30 kr, a szegény tanulók díjmentesek, tankönyv
és írószerekkel láttnak el, szorgalmi idő 10 hó, szü-
ret szorda, szombat délután, vasár s ünnepnap, szü-
retkor, a mult tanévben a tanulók 17 százaléka nem
végzett sikerrel. Tanítók 1874-től Kemény Gábor igazga-
tó ki 1872-ben a magas kormány költségén külföldi tanul-
mányzatra küldve volt) 1874. Wagner István, 1875. Há-
bor (Háger) Sándor, 1877. Zelenka János) 1878. évi bécsi
világkiállításra a megye költségén küldve) bitoktatók
a r. k. részről 1885-től Stomm Alajos gr. (buzgalommal
díjnak utalványozása előtt is) az Ág. or. és ref. rész-
ről 1885-től Wladár Zoltán, a mész. vall. részéről 1874
Brett Mór. A felügyeletet gondnokosk (előző Pajor
István írói verén Csalmajai kir. tan. árvaszéki elnök)
gyakorolja. Költségeit (mint egy 2900 frt évenként) a
magas kormány s a tanulmány alap (200 frt) viselik.

Az Állam által segélyezett közégi 4 osztályú pol-
gári leányiskola (Zárda utca a polgári fő iskolával
egy épületben, mely a város tulajdona) négy tanterem-
mel (ezenkívül iroda) a tanterem száma kivére a fiúk
által is használtak 24 drb. és három ömb lapminta,
a padok helyett asztalok és támla nélküli székek van-
nak használatban, a testgyakorlás nincs megbeszélve,
az ifjúsági könyvtár 88 kötetből áll, szappaljai „Nem-
zeti Népevelők”, „Néptanító Lapja”, „Leányvilág”, és
„Budapesti Bazar”. Iskolai takarékpénz-
tár helyett posta-takarékpénztár, tan és beiratási díj
7 frt, szegény tanulók tandíjait nem fizetnek sőt tan-
könyvekkel láttnak el, a franczia nyelv tanítását 20
frt, szorgalmi idő 10 hó, szüret mint fentebb. Siker-
rel nem végzetek, mult tanévben a tanulók 13 száza-
lékát képezik. Tanítók: 1879-től Tomesko Nándor (igaz-
gató, nem tanít) 1880-tól Komjáthy Markos Gizella,
1881-től Dömök Erzsébet, 1886-tól Pongrácz Jolán és
Brillmayer Anna, 1879-től Küvér János (raj.), 1882-től
Zelenka János (énekes, óráadó) bitoktatók 1885-től Stomm
Alajos gróf, 1885-től Wladár Zoltán, 1879-től Brett Mór,

a felügyeletet a közeg iskolásköz gyakorolja (előző
Rudnyfy József köz- és váltó ügyvéd) költségeit a
fiúiskolával együtt az Állam (mint egy 8800) a város
az 50., adóval (mintegy 2050 frt) a nemzeti infúzet
(25,000 frt kamata és 300 frt) és a tandíjak fedezik.
(Folytatás következik.)

Közigazdaság.

„Gazdák és iparosok hitelközvetkezte.” Egyik
helyi közeli bizottsági tagjától azon értesítést vettük,
hogy a szövetséget helyi fióktelep rendszerre hivat-
los működését a „nemzeti iskola” épületében s hó 8-án
tényleg meg is kezdte. Ezen felül hivatalos két óra
alatti, d. u. 2-től 4 óráig 216 frt 90 kr volt a bevétel
mely összeg a részvények után fizetendő hetenkinti 10
krból a az egyesek által több beti részlet kifizetéséből,
ugyeztint négy részvénynek teljes értékből kiváltá-
sából és takaréki betétekből folyt be. Mai napig 246
részvényes tagja van a szövetséget helyi fiók telep-
nek, mely szám a legkisebb megerősítés nélkül jött
össze. Ebből azon következtetést lehet kivonni, hogy
bár nehéz és nyomasztó viszonyok között élnek, mind
az által égető szükséglet érezt a leggyogyosabbtól a
legszegényebb emberig ezen nemos célú intézmény
megvalósulásának, mely azon célból alakult, hogy
megmentse a társadalom életképes elemait az uszora
fekélytől tagjainak, olcsó hitel nyújtása által s leho-
tíró teyzo a gazda és iparos számára egyrészt termé-
nyeinek megfelelő áron való értékesítését, más részt
szükségleteinek lehetőleg olcsó beszerzéselőségét.

Röviden megemlítjük még, hogy a szövetséget 20
frtos részvényeken alapul, mely akár egyszerre, akár
lassan törlesztés útján hetenkinti 10 krajczáros befizet-
ésekben is teljesíthető.

Csak intézeti tagokkal áll a szövetséget ületi
összeállításában s ezek számára a következő előnyö-
ket nyújtja. Kölcsönt ad: a) három aláírás váltókra,
b) egy aláírás váltókra azok számára kik egyszerre
mind a személyi hitel egylet tagjai, c) gazdasági ter-
ményekre, vagy kéziiparcsikkokra, d) kölcsöntvényekre
e) értékpapírokra, szövetségi részvényekre és ércs
értékekre, ezenkívül f) elfogad kamatozó takaréki be-
tétet, g) árú és előleg csarnokot nyit a fiók telepek
székhelyén, h) foglalkozási egyletet szervez.

Ezen jövedelményeken kívül még hozzájárul azon
nagy előny, hogy mintán a részvények tulajdonosai ké-
pesek a hitelszövetkezet tagjait, így az előrendő hason
is öket illeti.

A szombatot d. u. 2—4 ig tartandó hivatalos órák
kívül a szövetséget tárgyház bár mikor és bár mily
irányban szives felvilágosítással szolgál fizetést. Holto
vinszky Károly plébános ur, mint a szövetséget helyi
fiók telep elnöke és Karlik János építész ur mint az
országos budapesti főtelep igazgatóságának megbízottja.

A földmivelés, ipar és kereskedelmiügyi m. kir.
minisztérium a lőhere és luczerna mag mint vetőmag,
vásárlására vonatkozólag igen fontos tartalom körle-
velet adott ki.

Valamennyi gazdasági egyesület-
nek. Ismételve felhívott már ezen minisztérium ré-
széről a gazdasági egyesületek útján gazdalközönsé-
günk figyelmébe azon visszajelések, melyeknek vetőmag
félék, különösen takarmányelőnyvények magvainak vételi
alkalmával egyes megbízhatlan magkereskedők részé-
ről ki van téve. Ily ügyelmezítő körlevelek többször
intéztettek az egyesületekhez. E körlevelekben érte-
tetett többek közt az, hogy egyes magkereskedésekből
nagy mértékben arányos luczerna és lőhere magvak
árultatnak, — s hogy a kereskedelmi s iparkamarák
útján az illető kereskedők ily felmértől való
tartózkodásra hivatnak fel. Az utóbb említett intérvény-
ben — mintán az előbbi figyelmeztetések dacára ily
aranka tartalom magvakat ismét számos magkereskedő
bocsátott áruba: több ily magfélék vizsgálati eredmé-
nyeinek közlése mellett ismét és nyomtatékosan intet-
tek a gazdák, hogy az ily silány és káros vetőmag-
féléknek vételétől, melyek „rostabuladé”, „heralji”,
„tisztított rostaalj”, „luczernahulladék” s más hasonló
elővezések alatt hoztatnak forgalomba, jól felfogott
saját érdekeikben óvakodjanak. Midőn ezen óratossá-
got ezáltal is melegen ajánlalom az adalközönségünknek:
szükségcsanak tartom egyszerre mind figyelmeztet egy to-
vábbi újabb visszajelést felhívni, mely által némely
magkereskedő részéről tetemes károsodásnak lehetnek
kitőve. Ujabbban ugyasig gyakran fordulnak elő — épen
a kereskedők tárgyat képező két jelentékenyebb cikk-
nél: a lőhere és luczerna magnál — a hamisítás oly
eseteli, hogy az illető magvak csakélyebb értékű mag-
vakakkal és pedig a lőhere köbérével, a luczerna pedig
sárgavirágú és komlóberével vegyítettnek. A köhere és
sárgavirágú heremag a valódi lőhere és luczerna mag
értékének egyharmad, sőt a negyed részét is alig ké-
peseli s így az ezzel hamisított vetőmag felétek az il-
lető kereskedők könnyen — és még mindig nyereség-
gel — árulhatják 10—20 száztólival olcsóbban a rep-
des piaci áraknál. A vorók károsításokról rendszerint
csak akkor győződnek meg, ha földleiken a vetés ki-
kelte után a várt évelő lőhereből mutatott is alig lát-
nak, míg az egy éres köhere és sárga herafajka ta-
lajt mindenütt ellepik. S ha az ily gazda kártérítési
keresettel támadja meg a kereskedőt: keresetével rit-

kán ért célzt, mintán az eladó azon kifogással él, hogy
ő csak általában „heremagot szállított: a mely kifog-
ás alapot nem nélkülöz, mintán az eladó óvakodik
attól, hogy számlájában a szállított terményre nézve más
mint az általában „heremag” elővezését használjon. Ily
visszajelésekkel szemben az 1876. évi XXXVII. tör-
vényezikk 346—350 §§-ai, melyek az adás-vétét ál-
talanus szempontokból szabályozzák, s melyek a ve-
tőnek károsításoktól való megórást is célozzák, va-
lamint a kártérítési igényekre (való) vonatkozó 272.
§. határozatai kielégítő intézkedéseket nem tartalma-
znak, ugyanezzel a törvény ezen idézett cikkben kívül
főleg arra figyelmeztetendők a gazdák, hogy ha a vá-
sárolt magfélék előzetesen a megvizsgáló állomások
valamelyike által meg nem vizsgáltaknak, — a mi ré-
delmükre minden esetre a legjobb módszer — akkor
a kereskedőtől irásos szállítási nyilatkozatot követel-
jenek, melyben világosan kijelentéseket, hogy a vásá-
rolt mag „tisztta lőhere vagy luczernamag” ugy köhere
mint sárga virágú vagy komló — heremagot teljesen
ment. Felhívom a gazdasági egyesületet, hogy ezen fi-
gyelmeztető körlevelem tartalmát a gazdalközönséggel
alkalmas módon közölje.

A miniszter helyett:
Mattehorics, s. k.

Nyilatkozat. A „Nógrádi Ellenzék” 3-ik számában
állítatik rólok, hogy Márkus helybeli felsőnek örökre
fogadott 6 éves fiára nézve azon ajánlatot tettük, hogy
térítse át az evangélikus gyereket a róm. kath. egyház
kebelébe, s biztosítjuk, hogy Nagysombathban ingyen
fogják oktatni.

Ki a jelenleg érvényes törvényekben csak némi-
leg járás, tudni fogja, hogy 18 éven aluli gyermekek
térítése ma egyszerűen a lehetetlenségnek közbe tartozik.
Nehogy azonban hallgatásunk a könyven bíró és így
tévőre vezetendő nagy közönség által félre magyaráz-
tassék, ki kell jelentenünk, hogy a nékünk tulajdoni-
tott ajánlattevés merőben alaptalan.

Balassagyarmat, 1837. január 4-én.

Reményi Károly,
v. bíró.
Ticsinszky József,
v. jegyző.

H i r e k.

A közigazgatási bizottság havi ülését jan. hó 15.
fogja megtartani, mely alkalomra a főispán székvá-
rosunkban lesz.

Farsangi mozgalmak. A lámpabálón, mint halljuk
több igen értékes tárgyat fognak kijátszani, a belépti
díjak is mértékeltnek lesznek, és így remélhető, hogy a
megyeház nagytérme vidám társasággal fog megjelni.
Ezt megelőzőleg, a mult évi sikerült piknik mintájára,
az idén is rendeznek a honoratior családok, bibetőlég
január 22-én a Balassa tereben táncvigalmat.

Közbiztonság nikeresebb tétele végett, mult szom-
baton városunk bírja Reményi Károly ur a b. gyar-
mati három pénztárost és a kereskedők érdekebe vo-
násával gyűlést hívott egybe, a melyen többrendbeli
gyakorlati határozatot hoztak, s azoknak végrehajta-
sával a városi rendőrtanácsosok és ifj. Salts Lajos tüz-
oltó parancsnok ur legott megbízattak. A losoncsi vak-
merő betörés után a nagyobb elővigyázat semmi esetre
sem ártbat.

Népesedés. A lefolyt 1886-ik évben a b. gyarmati
róm. kath. egyház kebelében a szülők száma 187.,
az elhunytaké pedig 146. levén, növekvés volt 41. Há-
zasra lépett 25 pár. Az ág. evang. egyházban szü-
letett 87. meghalt 70 egysén, és így a szaporodás int-
17, aránylag tekintélyes szám. Házasra lépett 23 pár.

Dalostélyi. A b. gyarmati daletyeli dalostélyt vá-
lasztmányi határozat folytán tegnaptól a következő
szombatra; vagyis jan. hó 15-kére balasztotta el. Mint
értesülünk ezen estélyre, mely a megyeház kistérme-
ben 60 kros belépti jegy mellett tartatik meg, számo-
san készűlnek.

Fegyelmi ügy. Balassa Miklós felüggesztett szé-
csényi jegyző, az alispán 16689—886. sz. fegyelmi ha-
tározatával állástól elmozdítottat.

A szikrák fiók takarékpénztár Vannay Ignác sz-
lyettes igazgató és Dr. Feledy Ferencz felügyelő bizot-
sági elnök által jan. hó 7-én megvizsgáltatván, az ot-
tani kezeltés teljes rendben találtatott.

Boldizsár napján (jan. 6-án) számosan tisztelő-
tek Ujbelyi Boldizsár törvényezéki bíró áránál, mint a
b. gyarmati törvényezők egyik kiváló tagjánál. Az ü-
völők sorához mi is csatlakozva, neve napja alkalmá-
ból minden jót kívánunk a köztisztletben álló derék
törvényezéki bíró úrnak.

A vízkereszti vásár jan. 3. és 4-én nem csinált
nagy forgalmat. A marhavásár csakély volt, s az ü-
letek is néptelenek voltak. Ezt a vásárt, mely az ü-
nepek alatt kiköltözött népet nem igen vonzza a vá-
rosba vagy előbbre kellesse tenni vagy épen eltűrni.

A vörheny a szomszédban járványoson puszt-
tít. Ugyanis Hontmegye Drégelyi Palánköz legutóbbi
napokban 57 betegédési eset fordult elő; ezek közül
meghalt 14, meggyógyult 35 és orvosi ápolás alatt
van 8.

